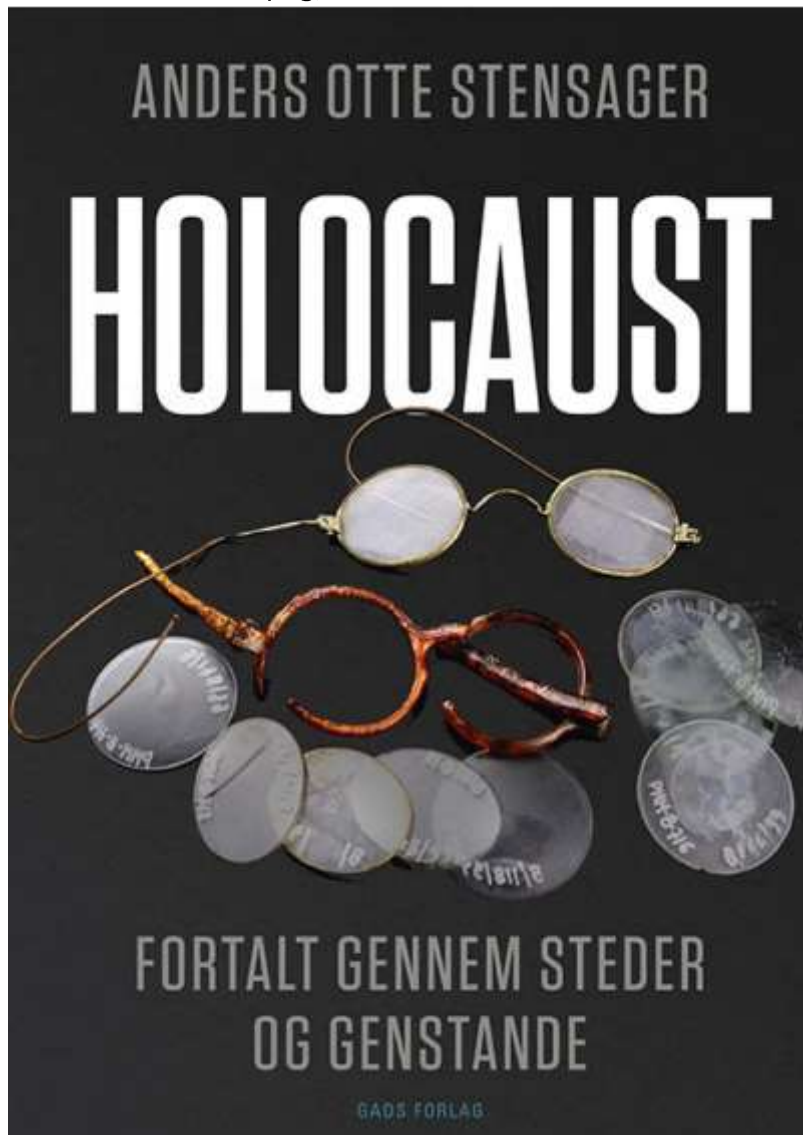

Holocaust. Fortalt gennem steder og genstande

(https://krigsvidenskab.dk/application/files/5817/0195/7546/Skaerbillede_2023-12-01_kl_10.54.31.png)

(https://krigsvidenskab.dk/application/files/5817/0195/7546/Skaerbillede_2023-12-01_kl_10.54.31.png)

()

Titel: Holocaust. Fortalt gennem steder og genstande.

Forfatter: Anders Otto Stensager:

Forlag: Gads Forlag.

Udgivet: 27. januar 2023;

Antal sider: 236 sider; Rigt illustreret;

Pris: 299,95;

Rating: 3/5

Anmelder: Poul Grooss, kommandør (pensioneret)

Bogen blev udgivet på den årlige internationale mindedag for ofrene fra KZ-lejren Auschwitz-Birkenau. Lejren blev befriet af Den røde Hær netop den 27. januar 1945.

Bogens undertitel er "Holocaust fortalt gennem steder og genstande". Forfatteren, Anders Otto Stensager, er magister i arkæologi fra Københavns Universitet. Han har tidligere udgivet en række bøger om KZ-lejre, om nogle af lejrcheferne og om KZ-lægen Josef Mengele.

I forbindelse med Nürnberg-processerne, som forløb i årene 1945 – 1949, blev der fremskaffet uigendrivelige beviser for det nazistiske styres folkemord på en lang række befolkningsgrupper, som ud over jøderne også omfattede romaer, sintraer, handicappede, sindslidende, Jehovas Vidner, såkaldte "asociale elementer", kriminelle, homoseksuelle mænd samt politiske fanger (især socialdemokrater og kommunister). Med udgangspunkt i arkæologien søger forfatteren at fremskaffe fysiske beviser for disse ugerninger, selv om de blev grundigt dokumenteret under processerne i Nürnberg samt ved de senere retssager i Vesttyskland. Ofte var det den daværende nazistiske administration, som med stor grundighed havde opgjort ugerningerne og derved selv skaffet dokumentationen.

Titlen "Holocaust" benyttes ofte om de nazistiske jødeforfølgelser og "Die Endlösung", men her omfatter den alle de ovennævnte persongrupper. På hebraisk benyttes ofte i stedet betegnelsen "Shoah" ("katastrofen" eller "den store ulykke") for drabet på de ca. 6 millioner jøder.

Arkæologer har fået lov til at udgrave en række pladser, hvor man ved, at der har fundet massedrab sted. Hermed kan arkæologerne dokumentere, hvad der står i de skrevne beretninger. Ved

udgravningerne, som i bogen er støttet af en lang række relevante fotos, er der fundet personlige ejendele og genstande, som støtter beretningerne. Eksempelvis har man udgravet murbrokker i et område med "gaskamre", hvor fanger/patienter angiveligt skulle være blevet aflivet ved hjælp af udstødningsgas fra motorer. Undersøgelse af murbrokkerne viser et unaturligt højt niveau for kulilte/carbonmonoxid.

Bogen er bygget op som 25 nedslag i historien, og forfatteren er dybt inde i emnet. Den må være velegnet til undervisningsbrug. I det første kapitel sætter forfatteren rammerne for den tyske raceopfattelse med eksempler på undervisning i emnet "racehygiejne" i nazi-tidens Tyskland.

I det følgende kapitel behandles jødehadet. Hvor kommer det egentlig fra? Det har været kendt i Østeuropa i århundreder.

I Tyskland hyldede man det perfekte menneske. Tilsvarende blev der sået tvivl om nytten i at holde liv i retarderede, psykisk syge, kronisk syge etc. Bogen viser en tysk plakat om, hvor mange belastende børn samfundet kan ende med at få ansvaret for, blot på grund af en enkelt alkoholiseret mor. Det førte omkring 1940 til et udryddelsesprogram, hvor man simpelthen udryddede samtlige patienter på en lang række institutioner. Erfaringer fra dette projekt blev brugt af SS til masseudryddelse i de senere egentlige "dødslejre". Det er voldsomt stof at blive præsenteret for.

Antallet af dødsdomme steg voldsomt efter Hitlers magtovertagelse i 1933, og der er et helt kapitel om en markant bøddel, som tjente store penge på at køre rundt i landet medbringende sin transportable "faldøkse" ("Fall-beil"/guillotine). Jobbet gjorde ham dybt afhængig af alkohol.

Der er enkelte danskere, som er dukket op i forbindelse med forfatterens grundige gennemgang af det omfattende materiale. Han er blandt andet stødt på en dansk "tysklandsarbejder", som efter en ulykke på arbejdspladsen kom på hospitalet og af en eller anden grund endte med at blive "aflivet som belastende patient".

Fotodokumentation fra lejrene findes i en række albums, som er dukket op i efterkrigstiden, og her forklarer forfatteren baggrunden for de forskellige albums, hvem der er med på billederne – og hvem der mon har taget dem.

Mest kendt er det såkaldte "Höcker-album" med billeder fra SS-staben i Auschwitz-Birkenau, som slapper af i den nærliggende ferielejr "Sola Hütte".

Bogen redegør på udmærket vis for baggrunden for de nazistiske massedrab. Beskrivelsen af de mange fund er med til at give håndgribelige beviser for handlingerne, selv om meget af det ligger uden for vores normale fatteevne. Hvorledes kunne man i et moderne samfund slå så mange millioner mennesker ihjel, uden at nogle stillede spørgsmål ved det?

Poul Grooss, kommandør (p)

